

**ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТІЙКОСТІ
АВТОТРАНСПОРТНОГО ПІДПРИЄМСТВА**

Бойко В.В., кандидат економічних наук, Національний транспортний університет, Київ, Україна, tori704@bigmir.net, orcid.org/0000-0002-3312-5948

Куимова А.С., Національний транспортний університет, Київ, Україна, kuimovan@ukr.net, orcid.org/0000-0002-4308-9629

**THEORETICAL BASES FOR ENSURING THE SUSTAINABILITY
OF THE MOTOR ENTERPRISE**

Boiko V.V., PhD, National Transport University, Kyiv, Ukraine, tori704@bigmir.net, orcid.org/0000-0002-3312-5948

Kuimova A.S., National Transport University, Kyiv, Ukraine, kuimovan@ukr.net, orcid.org/0000-0002-4308-9629

**ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ОБЕСПЕЧЕНИЯ УСТОЙЧИВОСТИ
АВТОТРАНСПОРТНОГО ПРЕДПРИЯТИЯ**

Бойко В.В., кандидат экономических наук, Национальный транспортный университет, Киев, Украина, tori704@bigmir.net, orcid.org/0000-0002-3312-5948

Куимова А.С., Национальный транспортный университет, Киев, Украина, kuimovan@ukr.net, orcid.org/0000-0002-4308-9629

Постановка проблеми. Автомобільний транспорт забезпечує значну частку в загальному обсязі перевезень вантажів та пасажирів. Ефективне функціонування підприємств реального сектору економіки та забезпечення потреб населення в перевезеннях значною мірою обумовлено соціально-економічним розвитком підприємств автомобільного транспорту.

В останні роки на транспорті, як і в інших галузях економіки виникають складні проблеми, пов'язані з нестабільністю ринкових умов функціонування. Залежність підприємств автомобільного транспорту від ділової активності підприємств виробничої і невиробничої сфери економіки поглибили проблеми зниження обсягів транспортних послуг. Статистичні показники свідчать про нестабільну динаміку обсягів вантажообігу і пасажирообороту на транспорті в цілому і на автомобільному транспорті зокрема [3]. В першому півріччі 2018 р. порівняно із 2017 р. в умовах підвищення витрат на автомобільні перевезення та значного зносу рухомого складу спостерігається зменшення пасажирообороту та уповільнене зростання вантажообігу.

Враховуючи, що основна частина підприємств в транспортній сфері є малою, частка яких до загальної кількості підприємств виду економічної діяльності «Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність» у 2017 р. склала 92,7% [3], підприємства автомобільного транспорту мають можливість бути гнучкими до динамічних умов ринку, але їм складніше забезпечувати стійкість порівняно з середніми і великими підприємствами-конкурентами. Про це свідчать статистичні дані січня-вересня 2017 р.: серед підприємств даного виду економічної діяльності 44% були збитковими.

Отже, проблема стійкості підприємств автомобільного транспорту є актуальною для галузевого ринку. В умовах змінення кон'юнктури ринку, нестабільності середовища підприємства для забезпечення ефективності діяльності та інвестиційної привабливості потребують прийняття управлінських рішень, спрямованих не тільки на короткострокову стабілізацію функціонування, але й на визначення відповідних превентивних заходів при існуючій тенденції до негативних змін в діяльності підприємства.

Необхідною умовою ефективного функціонування і розвитку підприємств автомобільного транспорту в динамічному середовищі є здатність до управління економічною стійкістю. Викладене обумовлює актуальність подальших розробок теоретичних і практичних рекомендацій в сфері вивчення напрямів управління економічною стійкістю вітчизняних автотранспортних підприємств.

Аналіз публікацій та постановка завдання. Істотним внеском у становлення і розвиток концепції стійкого розвитку підприємства стали праці зарубіжних та вітчизняних авторів: Анохіна С.Н., Баканова М. Н., Бугая В.З., Бурди А.І., Василенко О.В., Дегтярьова О.О., Зайцева О.Н., Мансурова Н.Е., Мельника Л.Г., Храмова Л.Н., Беллендир М.В, Луссе А.В. та інших. Аналізуючи опубліковані праці науковців, можна зробити висновок, що функціонування вітчизняних автотранспортних підприємств на засадах стійкості потребує теоретичного обґрунтування. Це обумовлюється відсутністю єдиного підходу як до визначення поняття «стійкість» по відношенню до автотранспортного підприємства, так і до елементних складових стійкості підприємства.

Головними завданнями дослідження є поглиблення теоретичних положень щодо сутності поняття «стійкість підприємства», обґрунтування її складових елементів на автотранспортних підприємствах.

Основна частина. Концепція стійкого розвитку з'явилася на початку 70-х років ХХ ст. через зростання уваги суспільств різних країн до екологічних аспектів соціально-економічного розвитку. Тому найбільших успіхів у дослідженні природи стійкості, зокрема стійкості стану та руху системи досягнуто у природничих науках. В природничій сфері стійким станом вважають здатність до тривалого існування, збереження в часі [3].

В англійських джерелах для позначення стійкого стану використовується поняття *sustainability*, яке означає впорядкування технічних, наукових, екологічних, економічних та соціальних ресурсів таким чином, що результуюча система може підтримуватися у стані рівноваги в часі та просторі [5, с. 294].

Так, Горшков В.Г., Кондратьев К.Я., Лосев К.С. [12, 20, 22] стійкий стан описують як поліпшення життя людей в умовах стійкості біосфери, тобто в умовах, коли господарська діяльність не породжує перевищення допустимої межі зміни біосфери чи коли зберігається такий стан природного середовища, який здатний забезпечити стійкість біосфери з включенням у неї господарської діяльності людини. У даних визначеннях основний наголос робиться на екологічній складовій, свідомо не беруться до уваги інші складові стійкого розвитку, що, на наш погляд, є неприйнятним обмеженням.

В наукових джерелах, аналіз яких був виконаний, стійкість розглядається в статичній і в динамічній. Якщо мова йде про стійкість в певний момент часу – говорять про стійкий стан, при якому зберігається пропорція показників. Динамічна стійкість характеризує процес збереження тенденцій стійкого розвитку.

Слід зазначити, що категорія «стійкість» прийшла в економічну науку з теорії систем та системного аналізу. Згідно з цією теорією підприємство розглядається як система, на яку здійснюють вплив різні фактори. Прихильники системного аналізу дійшли до висновку, що «стійкість» слід визначати як певну регулярну повторюваність (тобто властивість повторюватися в незмінному вигляді) та відповідно, нестійкість - як такий стан, який виникає випадково і може не повторитися. Синонімами слова «стійкість» прийнято вважати – незмінність, рівновагу, стабільне функціонування, сталість тощо.

Вперше інформація про поняття «економічна стійкість» з'явилась у період з 1973 по 1979 роки. Під даним поняттям почали розглядатись питання щодо сталого економічного розвитку здебільшого на рівні країни або регіону [1]. Однак, в подальшому стає все більш зрозумілим, що стійкість економічного розвитку країни, і її регіонів можлива лише при економічній стійкості їх структурних елементів, галузей, підприємств і організацій. Економічна стійкість кожного окремого підприємства дозволяє всій господарській системі країни не тільки зберегти потенціал, а й забезпечити її якісне піднесення і вихід на міжнародні ринки з новими конкурентоспроможними товарами та послугами [21].

На сьогоднішній час існують різні підходи до визначення категорії «стійкість» по відношенню до підприємства і відсутність загальноприйнятого поняття «економічна стійкість підприємства».

Так, у Словнику української мови, стійкість визначається як «здатність довго зберігати та проявляти свої властивості, не піддаватись руйнуванню і псуванню» [28, с. 710], а у Економічній енциклопедії стійкість економічної системи визначається як властивість, що відображає її динаміку, яка залежить від множини факторів. Стійкою називають «економічну систему, перехід якої до заданого стану відбувається у такий спосіб, що жоден із множини її факторів не виходить за допустимі межі на заданій траєкторії зміни стану цієї системи» [14, с.478].

Аналіз економічної літератури дозволив виокремити п'ять основних підходів до визначення поняття «стійкість підприємства» (таблиця 1).

Таблиця 1 – Підходи авторів до визначення поняття «стійкість підприємства»
Table 1 – Approaches of authors to the definition of "sustainability of the enterprise"

Автор	Сутність визначення	Позиції авторів, щодо сутності визначення
1	2	3
Бугай В.З.[8]	Здатність підприємства поглинати зовнішні й внутрішні дестабілізуючі фактори через ефективне застосування своїх ресурсів за рахунок використання і вдосконалення економічного потенціалу.	Здатність підприємства зберігати свій стан
Василенко О.В. [10]	Здатність системи зберігати свій працездатний стан щодо досягнення запланованих результатів за наявності різних мінливих впливів.	
Іванов В.Л. [16]	Здатність економічної системи не відхилятися від свого стану (статистичного або динамічного) за різних внутрішніх і зовнішніх дестабілізаційних впливів на рахунок ефективного формування та використання фінансових і інших механізмів.	
Козловський С.В. [18]	Здатність економічної системи після деякого впливу (зміни параметрів економічної системи, її показників) швидко повертатися у стан не гірший попереднього, зберігати свій стан як завгодно довго, а також поліпшувати свій стан за умов позитивної зміни економічних параметрів системи.	
Поліщук О.А. [25]	Здатність оптимально використовувати свій потенціал, що дозволяє швидко адаптуватися до динамічних змін зовнішнього середовища, в довгостроковій перспективі задовольняючи потреби всіх учасників господарської діяльності.	
Алексєнко Н.В. [4]	Стан його матеріальних, економічних і трудових ресурсів, їх розподіл і використання, які забезпечують розвиток підприємства на основі зростання прибутку і капіталу при збереженні платоспроможності та кредитоспроможності за умов допустимого рівня ризиків.	Стан при якому підприємство ефективно функціонує і стабільно розвивається
Зайцев О.М. [15]	Такий стан підприємства, при якому зберігається здатність ефективного функціонування і стабільного прогресивного розвитку при негативних впливах зовнішнього середовища.	
Анохін С.Н. [7]	Рівноважний стан промислового підприємства, при якому економічні й управлінські рішення здатні регулювати основні чинники стійкого положення підприємства: управління, виробництва, фінансів, персоналу і стратегії в заданих межах ризику.	Рівновага параметрів стану підприємства
Колодізев О.М., Нужний К.М. [19]	Стан рівноваги або здатність повертатися в цей стан відкритої соціально-економічної системи (підприємство), після того як мало місце виведення з цього стану зовнішніми й внутрішніми збурюючими впливами за рахунок ефективного використання усіх видів ресурсів з подальшою спроможністю забезпечувати оптимальний процес їх поповнення.	
Сімех Ю.А. [27]	Це потенційні можливості підприємства повернутися у стан рівноваги, в якому підприємство має позитивну динаміку функціонування, або не виходить за межі встановлених границь.	
Тарасова О.О. [30]	Здатність економічної системи, що потрапила у несприятливе відхилення за межі її допустимого стану, повернутися у стан рівноваги за рахунок власних і запозичених ресурсів.	
Анісімов Ю.П. [6]	Підприємство є стійким, коли отримує прибуток, якщо стійкості немає, то індикатором низької ефективності діяльності є понесені ним збитки	Здатність отримання доходів, прибутку
Камаєв В.Д. [17]	Стабільність отримання організацією доходів від продажів.	
Подольська В.О. [24]	Здатність підприємства відповідати за своїми боргами та зобов'язаннями і нарощувати економічний потенціал, результат його поточного, інвестиційного, фінансового розвитку.	
Бурда А.І [9]	Системне явище, яке виступає індикатором відхилень від потенційно можливого конкурентного стану на певному етапі життєдіяльності підприємства.	Інші трактування
Павловський М.А. [23]	Певна властивість економічної системи відображати її позитивну динаміку, яка залежить від множини факторів.	
Попельнюхов Р.В. [26]	Відображає здатність стійкості, ефективно протидіяти несприятливим внутрішнім і зовнішнім впливам, адекватно і швидко змінювати свою внутрішню структуру відповідно до різних умов.	

За першим підходом, якого дотримуються такі науковці, як: Бугай В.З. [8], Василенко О.В. [10], Іванов В.Л. [17], Козловський С.В. [18], Поліщук О.А. [25] стійкість підприємства розглядається як його здатність швидко адаптуватися до змін зовнішніх та внутрішніх дестабілізуючих факторів, зберігати свій працездатний стан, свою цілісність, оптимально використовувати свій потенціал. Таким чином, науковці, які дотримуються цього підходу розглядають стійкість як можливість системи зберігати своє існування.

За другим підходом стійкість розглядається як стан підприємства, при якому підприємство ефективно функціонує і стабільно розвивається. В роботі Храмової Л.Н. під стійким станом розуміється здатність системи стало функціонувати в умовах динамічного зовнішнього середовища, за рахунок досягнення її максимальної організованості (відповідності внутрішніх елементів системи один одному і параметрам зовнішнього середовища) [31].

Такі автори, як Анохін С.Н. [7], Колодізев О.М., Нужний К.М. [19], Сімах Ю.А. [27], Тарасова О.О. [30], дотримуються третього підходу, за яким стійкість підприємства характеризується як стан рівноваги параметрів підприємства, або здатність повертатися в стан рівноваги після змінення факторів зовнішнього і внутрішнього середовища, що забезпечує його ефективне і безперервне функціонування в умовах негативних впливів.

За четвертим підходом стійкість підприємства ототожнюється із його фінансовою стійкістю і розглядається як здатність забезпечення стабільності доходів, отримання певного розміру прибутку, здатність відповідати за своїми зобов'язаннями. Так, Анісімов Ю.П. вважає, що підприємство є стійким, коли отримує прибуток, якщо стійкості немає, то індикатором низької ефективності діяльності є понесені ним збитки [6]. З позицій теорії максимізації прибутку стійкий стан підприємства розглядається як такий його стан, при якому забезпечується здатність підтримувати прибуток на певному рівні [11]. Подольська В.О. вважає, що стійкість підприємства – це здатність підприємства відповідати за своїми боргами та зобов'язаннями і нарощувати економічний потенціал, результат його поточного, інвестиційного, фінансового розвитку [24, с.138]. Таким чином, послідовники даного підходу ототожнюють стійкість підприємства зі стійкістю його фінансового стану. Проте треба зазначити, що стійкість - це поняття більш багатогранне і охоплює, окрім фінансової, ще й, організаційно-правову, техніко-технологічну, соціальну, екологічну та інші складові. Отже, стійкість не обмежується лише фінансовим аспектом діяльності підприємства, який є неповним проявом його стійкого розвитку.

В п'ятому підході згруповані інші трактування поняття «стійкість підприємства», в яких автори акцентують увагу на різних її характеристиках і розглядають стійкість як: системне явище, яке виступає індикатором відхилень від потенційно можливого конкурентного стану на певному етапі життєдіяльності підприємства [9]; певну властивість економічної системи, яка відображає її позитивну динаміку [23]; здатність підприємства ефективно протидіяти несприятливим внутрішнім і зовнішнім впливам, адекватно і швидко змінювати свою внутрішню структуру відповідно до різних умов [26].

Треба відзначити, що наведені визначення ґрунтуються переважно на базі економічної складової, інші складові стійкості ігноруються. Проте, в Концепції стійкого розвитку України [2] зазначається, що підприємства можуть забезпечити свій стійкий стан, якщо будуть брати до уваги не лише економічні аспекти діяльності, але й враховувати потреби всіх зацікавлених сторін, знижуючи соціальні та екологічні ризики. Таку ж думку розділяють українські вчені Дегтярьова О.О., Мельник Л.Г. та інші, які у своїх працях ототожнюють сталий розвиток із трьохкомпонентною моделлю, яка включає в себе гармонійне поєднання економічних, соціальних та екологічних складових якості життя населення [13, 29].

Отже, узагальнення результатів дослідження вітчизняних та іноземних науковців в сфері стійкого розвитку підприємства дозволяє навести власне визначення стійкості автотранспортного підприємства: здатність підприємства, виконуючи певний обсяг транспортної роботи, зберігати свої економічні, соціальні та екологічні параметри діяльності в заданих межах впродовж певного часу, адаптуючись до змін факторів зовнішнього і внутрішнього середовища.

Аналіз економічної літератури дозволив встановити, що різні автори характеризують елементний склад стійкості підприємства по різному.

Так, Зайцев О.М., виділяє техніко-технологічну, соціальну, організаційну та фінансово-економічну складові стійкості підприємства [15]. Він вважає, що техніко-технологічна складова характеризує стан обладнання, виробничих ресурсів та технологій на підприємстві. Соціальна складова визначає стан трудових ресурсів підприємства та їхній соціальний розвиток. Організаційна

складова характеризує розвиток організації праці та управління на підприємстві. Фінансово-економічна складова є результатом діяльності всього підприємства.

Учений Анохін С. Н. [7] у своїх працях приділяє увагу таким складовим стійкості підприємства, як: управлінська (стан управлінської підсистеми, її спроможність адекватно реагувати на збурюючі впливи), виробнича (спроможність операційної системи своєчасно адаптуватись до змін оточуючого середовища, задовольняти потреби підприємства у створенні продукції належної кількості та якості); фінансова (здатність суб'єкта господарювання функціонувати і розвиватися, зберігати рівновагу своїх активів і пасивів в мінливому середовищі, що гарантує його постійну платоспроможність і інвестиційну привабливість у межах допустимого рівня ризику); соціальна (здатність суб'єкта господарювання забезпечувати раціональні та комфортні умови праці і побуту на підприємстві, що сприяють підвищенню продуктивності праці).

Згідно з роботою Іванова В.Л. [16] основними складовими стійкості є зовнішня і внутрішня. Зовнішня складова визначає вплив зовнішніх чинників на стійкість підприємства, а внутрішня складова відображає внутрішню діяльність підприємства. У межах внутрішньої складової він виділяє три основні сфери: виробничу, фінансову та організаційну.

Алексєєнко Н.В. [4] зосереджує увагу на таких складових стійкості підприємства, як: кадрова (рівень професійної підготовки працівників, рівень підприємницької активності менеджерів, їх стиль керівництва, рівень конфліктності колективу), ресурсна (ефективне використання ресурсів для досягнення поставленої мети), виробнича (стабільність виробничого циклу, забезпечення його необхідними ресурсами), технологічна (рівень відповідності застосовуваних на підприємстві технологій найкращим світовим аналогам за оптимізації витрат), фінансово-економічна (платоспроможність та ефективність діяльності), політична (психологічна спроможність населення зберегти спокійну поведінку, незважаючи на зовнішні чи внутрішні несприятливі умови).

Таким чином, стійкість підприємства як його системна характеристика за змістом утворюється багатьма складовими. Узагальнюючи результати виконаного аналізу елементного складу стійкості підприємства, пропонується її визначати за наступними складовими:

- економічна стійкість, яка включає фінансову (здатність не мати прострочених платежів за своїми зобов'язаннями); техніко-технологічну (здатність ефективно використовувати технічні, матеріальні ресурси, впроваджувати нову техніку і технології); ринкову (забезпечення конкурентоспроможності підприємства); організаційну (здатність до ефективної організації виробництва, праці та управління);

- соціальна стійкість (забезпечення дотримання соціальних норм на підприємстві);

- екологічна стійкість (здатність мінімізувати шкідливий вплив на довкілля).

Складові елементи стійкості підприємства є взаємопов'язаними і взаємозалежними, а рівень розвитку кожного з них надає різний вплив на загальну стійкість підприємства.

Висновки. В мінливих умовах ринкової економіки автотранспортні підприємства повинні забезпечити стійкість для збереження переваг в конкурентній боротьбі. Проведене дослідження та аналіз існуючих підходів дозволили представити авторське бачення сутності стійкості автотранспортного підприємства та обґрунтувати елементні складові стійкості підприємства.

Стійкість підприємства повинна забезпечуватись на основі обліку впливу факторів зовнішнього середовища і змін в діяльності підприємства з метою підвищення ефективності функціонування і безперервного розвитку. В своїй діяльності автотранспортні підприємства повинні враховувати сучасну концепцію стійкого розвитку, за якою діяльність підприємства спрямовується на забезпечення економічного розвитку, врахування потреб суспільства та охорону навколишнього середовища.

Подальші дослідження повинні проводитись в сфері уточнення складових економічної стійкості; визначення показників, які характеризують стійкий стан підприємства та факторів впливу на нього.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Кульбака Н. А. Сутність і фактори економічної стійкості підприємства [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.masters.donntu.org/publ2002/fem/kulbaka.pdf>.
2. Національна доповідь «Цілі Сталого Розвитку: Україна» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://un.org.ua/images/SDGsNationalReportUAWeb1.pdf>.
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

4. Алексеенко Н.В. Устойчивое развитие предприятия как фактор экономического роста // Экономика і організація управління: зб. наук. пр. – Вип. № 3 / Під заг. ред. П.В. Єгорова. – Донецьк: ДонНУ, Каштан, 2008. – С. 59–65.
5. Акимова Т. А. Экология: учеб. для вузов / Т. А. Акимова, В. В. Хаскин. – М.: ЮНИТИ, 1998. – 455 с.
6. Анисимов Ю.П. Управление устойчивым развитием предприятия на основе инноваций и интрапренерства: учебник / Ю.П. Анисимов, Ю.В. Журавлев, Г.Д. Черткова, А.В. Соломка. – Воронеж: ВГТА, 2006. – 403с.
7. Анохин С.Н. Методика моделирования экономической устойчивости промышленных предприятий в современных условиях. – Саратов: Сарат. гос. техн. ун-т, 2000. – 40 с.
8. Бугай В.З., Омельченко В.М. Аналіз та оцінка фінансової стійкості підприємства // Держава та регіони. – 2008. – № 1. – С. 34–39.
9. Бурда А.І. Методичні підходи до оцінювання впливу складників тріади потенціалу на сталий розвиток підприємства // науковий вісник НЛТУ України – Львів: РВВ НЛТУ України. – 2009. – Вип. 19.12. – 336 с. – С. 141–153.
10. Василенко А.В. Менеджмент устойчивого развития предприятий: монография. – К.: Центр учебной литературы, 2005. – 648 с.
11. Голобокова Г.М. Экономическая стабильность: учеб. пособие/ педагогический университет. Магадан: Изд. МПУ, 2008. – 107 с.
12. Горшков В. Г. Физиологические и биологические основы устойчивости жизни / В. Г. Горшков. – М.: ВИНТИ, 1995. – 472 с.
13. Дегтярева О.О. Устойчивое развитие – новая общественно-экономическая парадигма/ О.О. Дегтярева // Экономика: проблемы теории та практики. – 2006. – Вип. 211. – С. 975-981.
14. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т3. За ред. С.В. Мочерного – К.: Видавничий центр «Академія», 2000. – 864 с.
15. Зайцев О.М. Оценка экономической устойчивости промышленных предприятий (на примере промышленности строительных материалов): дис.к.э.н. – Хабаровск, 2007. – 143 с.
16. Иванов В.Л. Управление экономической устойчивостью промышленных предприятий (на примере предприятий машиностроительного комплекса): монография. – Луганськ: СХУ ім. В. Даля, 2005. – 268 с.
17. Камаев В.Д. Экономика и бизнес (теория и практика предпринимательства): учебное пособие / В.Д. Камаев. – М.: Экономика, 2008. – 200с.
18. Козловський С.В. Управление современными экономическими системами, їх розвитком і стійкістю: монографія. – Вінниця, "Меркьюрі Поділля", 2010. – 423 с.
19. Колодзев О.М., Нужний К.М. Дослідження сутності та змісту економічної стійкості підприємства // науч.-техн. сб.: Коммунальное хозяйство городов. – 2007. – №78. – С. 238–243.
20. Кондратьев К. Я. Проблемы окружающей среды и всемирный банк / К. Я. Кондратьев, Л. П. Романюк // Изв. РГО. – 1996. – Вып. 2. – С. 1-11.
21. Лайберт Т.Б. Экономическая устойчивость: сущность, содержание и факторы: учебное пособие / Т.Б. Лайберт. – Уфа: УГНТУ, 2008. – 230с.
22. Лосев К. С. Ландшафтоведение и экология – соотношения и структурные единицы / К. С. Лосев, М. Д. Ананичева, И. В. Чеснокова // Укр. геогр. журн. – 2001. – № 4. – С. 53.
23. Павловський М.А. Стратегія розвитку суспільства: Україна і світ (економіка, політологія, соціологія) К., "Техніка", 2001. – 312 с.
24. Подольська В.О. Комплексна оцінка фінансової стійкості підприємства // Науковий вісник Полтавського університету споживчої кооперації України. – 2009. – № 4 (35). – С. 136–142.
25. Поліщук О.А. Економічна стійкість підприємства – стратегічний напрям його діяльності / А.О. Поліщук // Вісн. Хмельницького нац. ун-ту. – 2006. – Вип. 6 – С. 69-73.
26. Попельнюхов Р.В. Теоретико-методичні засади макроекономічної стабільності // Экономика та держава. – № 2. – 2009. – С. 58–61.
27. Сімах Ю.А. Визначення поняття конкурентостійкості підприємства // Вісник Міжнародного Слов'янського університету. Серія «Економічні науки». – Т. X. – 2007. – № 1. – С. 12 – 16
28. Словник української мови: в 11 т. / І. Р. Вихованець, В. П. Градова, Г. Н. Демчик. – К. : Наукова думка, 1978. – Т.9. – 710 с.
29. Социально-экономический потенциал устойчивого развития: учеб. / под. ред. проф. Л. Г. Мельника (Украина) и проф. Л. Хенса (Бельгия). – 2-е изд., стер. – Сумы: ИТД «Университет. кн.», 2008. – 1120 с.

30.Тарасова О.О., Цямрюк Ю.С. Розробка системи показників для оцінки фінансово економічної стійкості підприємства // Зб. наук. праць "Формування ринкових відносин в Україні". – №5. – 2008. – К., НДЕІ. – С. 17–23.

31.Храмова Л.Н. Методические основы обоснования устойчивого развития предприятия: дис. к.э. н. – 1999. – 151 с.

REFERENCES

1. Kulbaka N.A. Sutnist i factory ekonomichnoi stiykosti pidpruemstva [Essence and factors of economic stability of the enterprise] [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.masters.donntu.org/publ2002/fem/kulbaka.pdf> [in Ukrainian].

2. Nacionalna dopovid«Cily Stalogo Rozvutky: Ukraina» [National Report "Sustainable Development Goals: Ukraine"] [Electronic resource]. – Access mode: <http://un.org.ua/images/SDGsNationalReportUAWeb1pdf> [in Ukrainian].

3. Oficiynui sait Derzhavnoi sluzhby stystuku Ukrainy [Official site of the State Statistics Service of Ukraine] [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.ukrstat.gov.ua/> [in Ukrainian].

4. Alekseenko N.V. (2008) Ustoichivoe razvitue predpriyatiya kak factor ekonomicheskogo rosta // Ekonomika i organizaciya upravlinnya [Sustainable development of the enterprise as a factor of economic growth // Economy and organization of management] – Doneck: DonNU, Kashtan, № 3, 59–65 [in Ukrainian].

5. Akimova T.A. (1998) Ekologiya: ucheb. dlya vuzov [Ecology: book for high schools] – M.: UNITI – 455 [in Russian].

6. Anisimov U.P. (2006) Upravlenie ustoichivym razvitiem predpriyatiya na osnove innovaciy i interpartnerstva [Management of sustainable development of the enterprise on the basis of innovations and intrapreneurship] – Voronezh: VGTA – 403 [in Russian].

7. Anohin S.N. (2000) Metodika modelirovaniya ekonomicheskoy ystoichivosti promushlennuh predpriyatiy v sovremennyh usloviyah [Methodology of modeling the economic stability of industrial enterprises in modern conditions] – Saratov: Sarat. gos. tehn. un-t – 40 [in Russian].

8. Bugay V.Z., Omelchenko V.M. (2008) Analiz ta ocinka finansovoi stiykosyi pidpruemstva // Derzhava ta regiony [Analysis and evaluation of financial stability of the enterprise // State and regions], № 1, 34–39 [in Ukrainian].

9. Burda A.I. (2009) Metodychni pidhody do ocinuvannia vplyvu skladnykiv triadu potencialu na stalji rozvytok pidpruemstva [Methodical approaches to the estimation of the influence of components of the potential triad on the sustainable development of the enterprise], Visnyk NLTU Ukrainy, 19.12., 141–153 [in Ukrainian].

10.Vasilenko A.V. (2005) Menedzhment ustoichivogo razvitiya predpriyatiy: monografiya [Management of sustainable development of enterprises: a monograph] – K.: Centr uchebnoi literatury – 648 [in Ukrainian].

11.Golobkova G.M. (2008) Ekonomicheskaya stabilnost [Economic stability], pedagogical university, Magadan, MPU – 107 [in Russian].

12.Gorshkov V.G. (1995) Fiziologicheskie i biologicheskie osnovy ustoichivosti zhizni [Physiological and biological bases of life sustainability] – M.: VINITI – 472 [in Russian].

13.Degtyareva O.O. (2006) Ustoichivoe razvitie – novaya obschestvenno-ekonomicheskaya paradigm // Ekonomika: problem teoryi ta praktyky [Sustainable development - a new socio-economic paradigm // Economics: problems and theories of practice], 211, 975-981 [in Ukrainian].

14.Ekonomichna encyklopediya [Economical encyclopedia], T3. Za red. S.V. Mochernogo (2000) – K.: Vydavnychiy centr «Akademiya» – 864 [in Ukrainian].

15.Zaycev O.M. (2007) Ocinka ekonomicheskoy ystoichivosti promushlennuh predpriyatiy (na primere promushlennosti stroitelnyh materialov) [Evaluation of the economic sustainability of industrial enterprises (on the example of the building materials industry)], Habarovsk – 143 [in Russian].

16.Ivanov V.L. (2005) Upravlinnya economichnou stiykosyu promyslovuh pidpruemstv (na prykladi pidpryemstv mashynobudivnogo kompleksu) [Managing the economic development of industrial enterprises (for applications of the machine-building complex)], Luganck: SNU im. V. Dalya – 268 [in Ukrainian].

17.Kamaev V.D. (2008) Ekonomika i biznes (teoriya i praktika predprinimatelstva) [Economics and business (theory and practice of entrepreneurship)], M.: Ekonomika – 200 [in Russian].

18.Kozlovckiy S.V. (2010) Upravlinnya suchasnymy ekonomichnymy systemamy, ih rozvytkom i stiykistu [Management of the most important economic systems, development of development and design], Vinnicya, «MerkuriPodillya» – 423 [in Ukrainian].

19. Kolodizev O.M., Nuzhnyi K.M. (2007) Doslidzhennya sutnosti ta zmistu ekonomichnoi stiykosti pidpnyemstva [Investigation of the essence and content of economic stability of the enterprise], Komunalne hozaistvo gorodov, №78, 238-243 [in Ukrainian].
20. Kondratiev K. Ya. (1996) Problemy okruzhausehei sredu i vsemirnyi bank [Environmental Issues and the World Bank], Izv. RGO., 2, 1-11 [in Russian].
21. Laubert T.B. (2008) Ekonomicheskaya ustoichevost: suschnost, sodержanie i factory [Economic sustainability: the essence, content and factors], Ufa: UGNTU – 230 [in Russian].
22. Losev K.S. (2001) Landshaftovedennie i ekologiya – sootnosheniya i strukturnye edenicy [Landscape Studies and Ecology: Relationships and Structural Units], Ukr. georg. zhurn., № 4., 53 [in Ukrainian].
23. Pavlovckiy M.D. (2001) Strategiya rothvitky suspilstva: Ukraina i svit (ekonomika, politologiya, sociologiya) K., «Tehnika» – 312 [in Ukrainian].
24. Podilska V.O. (2009) Kompleksna ocinka finansovoi stiykosti pidpnyemstva [Integrated assessment of the financial infrastructure of the company], Naukovyi visnyk Poltavskogo universytetu spozhvochoi kooperaciy Ukrainy., № 4 (35), 136–142 [in Ukrainian].
25. Polischuk O.A. (2006) Ekonomichna stiykist pidpnyemstva – strategichnyi napryam uogo diyalnosti [Ecological structure of the enterprise - strategic strategy], Visn. Hmelnickogo nac. un-ty., 6, 69-73 [in Ukrainian].
26. Popeluhov R.V. (2009) Teoretyko-metodychni zasady makroekonomichnoi stabilnoti // Ekonomika ta derzhava [Theoretical-methodical ambush macroeconomic stability // Economy and Power], № 2, 58–61. [in Ukrainian].
27. Simeh U.A. (2007) Vyznachennya ponattya konkurentostiykist pidpnyemstva [Definition of the concept of competitiveness of the enterprise], Visnyk Mizhnarodnogo Slovyanskogo universytetu, Seriya «Ekonomichni nauky», T. H., № 1, 12–16. [in Ukrainian].
28. Slovnuk ukrainskoi movy: v 11 t. / I. P. Vyhovanetc, V. P. Gradova, G.N. Demchk (1978) [Wordlist Ukrainian News: in 11 v.], K.: Naukova dumka, T.9, 710 [in Ukrainian].
29. Socialno-ekonomicheskyy potencial ustoichevogo razvitiya, L.G. Melnika (Ukraina) i prof. L. Hensa (Belgiya) (2008) [Socio-economic potential of sustainable development], 2-e izd., ster. – Symu: ITD «Universitet. kn.» – 1120 [in Ukrainian].
30. Tarasova O.O., Cyamruk U.S. (2008) Rozrobka systemy pokaznykiv dlya ocinky finansovo-ekonomichnoi stiykosti pidpnyemstva // Zb. nauk. prac «Formuvannya rynkovykh vidnosyn v Ukraini» [Development of a system of indicators for assessing the financial and economic stability of the enterprise], K., NDEI. №5, 17–23 [in Ukrainian].
31. Hramova L.N. (1999) Metodicheskie osnovy obosnovaniya ustoichivogo razvitiya predpriyatiya [Methodical foundations of the justification of the sustainable development of the enterprise], – 151 [in Russian]

РЕФЕРАТ

Бойко В.В. Теоретичні основи забезпечення стійкості автотранспортного підприємства / В.В. Бойко, А.С. Куїмова // Вісник Національного транспортного університету. Серія «Економічні науки». Науково-технічний збірник. – К. : НТУ, 2019. – Вип. 2 (44).

У статті на основі аналізу наукових поглядів щодо надання змістовної характеристики поняття «стійкість підприємства» і на підставі проведених досліджень сформоване власне авторське визначення поняття «стійкість підприємства» та обґрунтовано основні складові стійкості автотранспортного підприємства.

Об'єкт дослідження – стійкість автотранспортних підприємств.

Мета роботи – на основі аналізу сучасних теоретичних підходів і практичного досвіду забезпечення економічної стійкості вітчизняних автотранспортних підприємств обґрунтувати основні складові стійкості та дати визначення поняття «стійкість підприємства».

Методи дослідження – загальнонаукові.

Стійкий економічний розвиток країни та її регіонів можна досягти лише за допомогою економічної стійкості таких їх структурних елементів, як галузі, підприємства і організації. Однією з найбільш важливих проблем для сучасних підприємств є забезпечення своєї стійкості в короткостроковій і довгостроковій перспективі.

Стійкість кожного окремого підприємства дозволяє всій господарській системі країни не тільки зберегти потенціал, а й забезпечити її якісне піднесення і вихід на міжнародні ринки з новими конкурентоспроможними товарами і послугами. Узагальнення результатів дослідження вітчизняних

та іноземних науковців в сфері стійкого розвитку підприємства дозволяє навести власне визначення стійкості автотранспортного підприємства: здатність підприємства, виконуючи певний обсяг транспортної роботи, зберігати свої економічні, соціальні та екологічні параметри діяльності в заданих межах впродовж певного часу, адаптуючись до змін факторів зовнішнього і внутрішнього середовища.

Узагальнюючи результати виконаного аналізу елементного складу стійкості підприємства, пропонується її визначати за наступними складовими: економічною, яка включає фінансову, техніко-технологічну, ринкову та організаційну; соціальною стійкістю; екологічною стійкістю. Складові елементи стійкості підприємства є взаємопов'язаними і взаємозалежними, а рівень розвитку кожного з них надає різний вплив на загальну стійкість підприємства.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: СТІЙКІСТЬ, СТІЙКИЙ СТАН ПІДПРИЄМСТВА, ЕЛЕМЕНТИ СТІЙКОСТІ, ЕКОНОМІЧНА СТІЙКІСТЬ.

ABSTRACT

Boiko V.V., Kuimova A.S. Theoretical bases for ensuring the sustainability of the motor enterprise. Visnyk National Transport University. Series «Economic sciences». Scientific and Technical Collection. – Kyiv: National Transport University, 2019. – Issue 2 (44).

In the article, on the basis of the scientific views analysis for meaningful characteristics of the "enterprise sustainability" concept and on the basis of the carried out research, the author's own definition of the "enterprise sustainability" concept has been formed. The main components of the motor transport enterprise sustainability have been substantiated.

The object of the research is the sustainability of the motor transport enterprises.

The purpose of the work is to base on the analysis of modern theoretical approaches and practical experience in ensuring economic sustainability of domestic motor transport enterprises, to substantiate the main components of stability and to define the term "enterprise sustainability".

The research methods are generally scientific.

Sustainable economic development of the country and its regions can only be achieved through the economic sustainability of such structural elements as industries, enterprises and organizations. One of the most important problems for modern enterprises is to ensure its sustainability in the short and long term.

The sustainability of each individual enterprise allows the entire economic system of the country not only to maintain its potential, but also to ensure its qualitative rise and entry into international markets with new competitive goods and services. The generalization of the results of the research of domestic and foreign scientists in the field of sustainable development of the enterprise allows us to determine the own determination of the sustainability of the motor transport enterprise: the ability of the enterprise, performing a certain amount of transport work, to maintain their economic, social and environmental parameters of activity within the specified limits for a certain time, adapting to changes in external factors and the internal environment.

Summarizing the results of the analysis of the elemental composition of the firm's sustainability, it is proposed to determine it on the following components: economic, which includes financial, technical, technological, market and organizational; social sustainability; environmental sustainability. Components of the firm's sustainability are interconnected and interdependent, and the level of development of each of them has a different effect on the overall sustainability of the enterprise.

KEY WORDS: SUSTAINABILITY, SUSTAINABLE STATE, ECONOMIC STABILITY, ELEMENTS OF SUSTAINABILITY.

РЕФЕРАТ

Бойко В.В. Теоретические основы обеспечения устойчивости автотранспортного предприятия / В.В. Бойко, А.С. Куимова // Вестник Национального транспортного университета. Серия «Экономические науки». Научно-технический сборник. – К.: НТУ, 2019. – Вып. 2 (44).

В статье на основе анализа научных взглядов о предоставлении содержательной характеристики понятия «устойчивость предприятия» и на основании проведенных исследований сформировано собственное авторское определение понятия «устойчивость предприятия» и обоснованы основные составляющие устойчивости автотранспортного предприятия.

Объект исследования - устойчивость автотранспортных предприятий.

Цель работы - на основе анализа современных теоретических подходов и опыта обеспечения экономической устойчивости отечественных автотранспортных предприятий обосновать основные составляющие устойчивости и дать определение понятия «устойчивость предприятия».

Методы исследования - общенаучные.

Устойчивое экономическое развитие страны и ее регионов можно достичь только с помощью экономической устойчивости таких их структурных элементов, как отрасли, предприятия и организации. Одной из наиболее важных проблем для современных предприятий является обеспечение своей устойчивости в краткосрочной и долгосрочной перспективе.

Устойчивость каждого отдельного предприятия позволяет всей хозяйственной системе страны не только сохранить потенциал, но и обеспечить ее качественный подъем и выход на международные рынки с новыми конкурентоспособными товарами и услугами. Обобщение результатов исследования отечественных и зарубежных ученых в области устойчивого развития предприятия позволяет привести собственное определение устойчивости автотранспортного предприятия: способность предприятия, выполняя определенный объем транспортной работы, сохранять свои экономические, социальные и экологические параметры деятельности в заданных пределах в течение определенного времени, адаптируясь к изменениям факторов внешней и внутренней среды.

Обобщая результаты выполненного анализа элементного состава устойчивости предприятия, предлагается ее определять по следующим составляющим: экономической, которая включает финансовую, технико-технологическую, рыночную и организационную; социальной устойчивостью; экологической устойчивостью. Составляющие элементы устойчивости предприятия являются взаимосвязанными и взаимозависимыми, а уровень развития каждого из них оказывает различное влияние на общую устойчивость предприятия.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: УСТОЙЧИВОСТЬ, УСТОЙЧИВОЕ СОСТОЯНИЕ, ЭКОНОМИЧЕСКАЯ УСТОЙЧИВОСТЬ, ЭЛЕМЕНТЫ УСТОЙЧИВОСТИ.

АВТОРИ:

Бойко Вікторія Валеріївна, кандидат економічних наук, доцент, Національний транспортний університет, доцент кафедри економіки, e-mail: tori704@bigmir.net, тел.0442803016, Україна 01010, м. Київ, вул. М. Омеляновича-Павленка,1, к.313, orcid.org/0000-0002-3312-5948

Куїмова Анастасія Сергіївна, здобувач, Національний транспортний університет, здобувач, e-mail: kuimovan@ukr.net, тел.0442803016, Україна 01010, м. Київ, вул. М. Омеляновича-Павленка,1, к.313, orcid.org/0000-0002-4308-9629

AUTHOR:

Boiko Victoria V., PhD, associate professor, National Transport University, associate professor, department of Economics, e-mail: tori704@bigmir.net, tel.0442803016, Ukraine, 01010, Kyiv, M. Omeljanovicha-Pavlenko str.,1 of.313, orcid.org/0000-0002-3312-5948

Kuimova Anastasia S., aspirant, National Transport University, department of Economics, aspirant, e-mail: kuimovan@ukr.net, tel.0442803016, Ukraine, 01010, Kyiv, M. Omeljanovicha-Pavlenko str.,1 of.313, orcid.org/0000-0002-4308-9629

АВТОРЫ:

Бойко Виктория Валериевна, кандидат экономических наук, доцент, Национальный транспортный университет, доцент кафедры экономики, e-mail: tori704@bigmir.net, тел.0442803016, Украина 01010, г.Киев, ул. М. Омеляновича-Павленко, 1, к.313, orcid.org/0000-0002-3312-5948

Куимова Анастасия Сергеевна, соискатель, Национальный транспортный университет, соискатель, e-mail: kuimovan@ukr.net, тел.0442803016, Украина 01010, г. Киев, ул. М. Омеляновича-Павленко, 1, к.313, orcid.org/0000-0002-4308-9629

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Бондар Н.М., доктор економічних наук, професор, Національний транспортний університет, професор кафедри «Економіка», Київ, Україна.

Бондаренко Є.В., доктор економічних наук, професор, президент Української академії інвестицій в науку і будівництво, Київ, Україна.

REVIEWER:

Bondar NM, Ph.D., (Dr.), professor, National Transport University, professor of the department of Economics, Kyiv, Ukraine.

Bondarenko EV, Ph.D., (Dr.), professor, President of Ukrainian Academy of Investments in Science and Construction, Kyiv, Ukraine.